Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/261

2026 2 2

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2026/261

2026 m. sausio 26 d.

dėl laipsniško gamtinių dujų importo iš Rusijos nutraukimo ir pasirengimo laipsniškam Rusijos naftos importo nutraukimui bei galimos energetinės priklausomybės stebėsenos gerinimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1938

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį ir 207 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([2]),

kadangi:

(1) 2022 m. vasario mėn. neteisėta Rusijos Federacijos plataus masto invazija į Ukrainą atskleidė dramatiškus esamos priklausomybės nuo Rusijos gamtinių dujų padarinius rinkoms ir saugumui. Todėl 2022 m. kovo 11 d. Versalio deklaracijoje valstybių ar vyriausybių vadovai susitarė laipsniškai mažinti ir galiausiai visiškai panaikinti priklausomybę nuo Rusijos energijos. Savo 2022 m. kovo 8 d. „REPowerEU“ komunikate „REPowerEU: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“ ir savo 2022 m. gegužės 18 d. komunikate dėl „REPowerEU“ plano Komisija pasiūlė konkrečių priemonių, kad būtų įmanoma pasitelkus saugų, įperkamą ir tvarų įvairinimą visiškai atsisakyti energijos importo iš Rusijos. Nuo to laiko padaryta didelė pažanga įvairinant dujų tiekimą, kad jis būtų ne iš Rusijos Federacijos. Kadangi likęs į Sąjungą patenkančių Rusijos gamtinių dujų kiekis vis dar didelis, Komisija savo 2025 m. gegužės 6 d. komunikate dėl Energijos importo iš Rusijos nutraukimo veiksmų gairių (toliau – „REPowerEU“ gairės) paskelbė ketinanti pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų laipsniškai visai nutrauktas Rusijos dujų importas ir patobulinta esama energetinės priklausomybės mažinimo sistema. Siekiant užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir atsparumą, strateginiu požiūriu reikia skubiai spręsti visus likusius „REPowerEU“ veiksmų gairėse nurodytus energetinės priklausomybės klausimus;

(2) Rusijos Federacija buvo daug kartų be įspėjimo ir nepagrįstai sumažinusi ir nutraukusi tiekimą jau prieš plataus masto invaziją į Ukrainą, o nuo invazijos pradžios energiją naudojo kaip ginklą, – tai rodo, kad ji sistemingai naudojo esamą priklausomybę nuo Rusijos dujų tiekimo kaip politinį ginklą, kad pakenktų Sąjungos ekonomikai. Tai padarė labai didelį neigiamą poveikį valstybėms narėms ir Sąjungos ekonominiam saugumui, bendrosios rinkos stabilumui, Sąjungos vartotojams ir konkurencingumui. Todėl Sąjunga nebegali Rusijos Federacijos ir jos energetikos bendrovių laikyti patikimomis prekybos energija partnerėmis;

([1]) 2025 m. rugsėjo 18 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).
([2]) 2025 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2026 m. sausio 26 d. Tarybos sprendimas.

(3) 2006 m. sausio mėn. Rusijos Federacija šaltuoju laikotarpiu sustabdė gamtinių dujų tiekimą kai kurioms Pietryčių ir Vidurio Europos šalims, taip sukeldama kainų augimą ir pakenkdama ar grasindama padaryti žalą piliečiams. 2009 m. sausio 6 d. Rusijos Federacija vėl visiškai nutraukė dujų tranzitą per Ukrainą ir dėl to nukentėjo 18 valstybių narių, ypač Vidurio ir Rytų Europoje. Dėl šių tiekimo sutrikimų regione ir visoje Sąjungoje buvo labai sutrikdytos dujų rinkos. Kai kuriose valstybėse narėse gamtinių dujų srautai beveik 14 dienų buvo nuliniai, todėl mokyklose ir gamyklose teko ilgesniam laikui nutraukti šildymą, dėl ko jos buvo priverstos paskelbti ekstremaliąją situaciją. 2014 m. Rusijos Federacija įsiveržė į Krymą ir neteisėtai jį aneksavo, užgrobė Ukrainos dujų gavybos turtą Kryme ir kelioms valstybėms narėms, kurios paskelbė, kad tieks dujas Ukrainai, sumažino dujų tiekimą, o tai lėmė rinkos sutrikimus, išaugusias kainas ir pakenkė ekonominiam saugumui. Rusijos Federacijos valstybės kontroliuojama eksportuotoja-monopolistė „Gazprom“ buvo keleto Komisijos tyrimų dėl galimo Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimo objektas ir po to pakeitė savo elgesį rinkoje, kad išspręstų Komisijos nurodytas konkurencijos problemas. Kai kuriais atvejais nagrinėjami konkurencijos klausimai buvo susiję su „Gazprom“ dujų tiekimo sutartyse nustatytais vadinamaisiais teritoriniais apribojimais, kuriais draudžiama perparduoti dujas už šalies gavėjos ribų, taip pat įrodymais, kad „Gazprom“ taikė nesąžiningą kainodaros praktiką ir energijos tiekimą siejo su politinėmis nuolaidomis, pvz., dalyvavimu Rusijos dujotiekių projektuose arba Sąjungos energetikos turto kontrolės įgijimu;

(4) nuo 2022 m vasario mėn. vykstantis neišprovokuotas ir nepateisinamas Rusijos Federacijos agresijos karas prieš Ukrainą ir paskesnis instrumentalizuotas dujų tiekimo sumažinimas kartu su manipuliavimu rinkomis tyčia trikdant dujų srautus aiškiai parodė Sąjungos ir jos valstybių narių pažeidžiamumą ir priklausomybę, kurie akivaizdžiai gali tiesiogiai ir smarkiai paveikti Sąjungos dujų rinkos veikimą, Sąjungos ekonomiką bei jos esminius saugumo interesus ir padaryti tiesioginę žalą Sąjungos piliečiams, nes energijos tiekimo sutrikimai gali pakenkti piliečių sveikatai ar kelti pavojų jų gyvybei. Iš įrodymų matyti, kad valstybės kontroliuojama bendrovė „Gazprom“ sąmoningai manipuliavo Sąjungos energijos rinkomis, kad padidintų energijos kainas. „Gazprom“ kontroliuojamos didelės požeminės saugyklos Sąjungoje ištuštėjo iki neregėtai žemo lygio, o prieš invaziją Rusijos bendrovės sumažino pardavimą Sąjungos dujų prekybos centruose ir visiškai liovėsi naudoti savo pačių pardavimo platformas – tai paveikė trumpojo laikotarpio rinkas ir pablogino jau ir taip įtemptą tiekimo padėtį po Rusijos Federacijos neteisėtos invazijos į Ukrainą. Nuo 2022 m. kovo mėn. Rusijos Federacija sistemingai stabdė arba mažino gamtinių dujų tiekimą valstybėms narėms, o tai lėmė didelius Sąjungos dujų rinkos sutrikimus. Tai visų pirma paveikė tiekimą Sąjungai dujotiekiu „Yamal“, tiekimą Suomijai ir tiekimą dujotiekiu „Nord Stream 1“, per kuriuos „Gazprom“ pirmiausia sumažino srautus, o galiausiai visai nutraukė tiekimą šiuo dujotiekiu;

(5) Rusijos Federacijai dujų tiekimą naudojant kaip ginklą ir manipuliuojant rinka sąmoningais dujų srautų trikdymais, energijos kainos Sąjungoje staiga ir smarkiai pakilo, o tai 2022 m. sukėlė precedento neturintį kainų lygį, kuris iki aštuonių kartų viršijo ankstesnių metų vidurkį. Iš to atsiradęs poreikis rasti alternatyvius dujų tiekimo šaltinius, pakeisti tiekimo maršrutus, užpildyti saugyklas žiemai ir rasti Sąjungos dujų infrastruktūros perkrovų problemų sprendimus dar labiau prisidėjo prie didelio kainų svyravimo ir precedento neturinčių kainų šuolių 2022 m.;

(6) išskirtinai aukštos dujų kainos lėmė dideles elektros energijos kainas ir kitų energinių produktų kainų kilimą, o tai nulėmė didelę ilgalaikę infliaciją. Dėl aukštų energijos kainų ir kainų svyravimo kilusi gili ekonomikos krizė ir neigiamas augimo tempas daugelyje valstybių narių sukėlė pavojų Sąjungos ekonomikai, sumažino vartotojų perkamąją galią ir padidino gamybos kaštus, todėl kilo pavojus socialinei sanglaudai ir stabilumui, net žmonių gyvybei ar sveikatai. Dėl tiekimo sutrikimų taip pat kilo labai rimtų problemų užtikrinant energijos tiekimo saugumą Sąjungoje ir 11 valstybių narių buvo priverstos paskelbti vieną iš energetikos krizės lygių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1938 ([3]). Per tą krizę manipuliavimas rinka išnaudojant Sąjungos priklausomybę sudarė sąlygas Rusijos Federacijai gauti rekordiškai didelį pelną iš likusios prekybos energija su Europa; 2024 m. pajamos iš dujų importo tebesiekė 15 milijardų EUR. Tos pajamos galėtų būti naudojamos tolesniems ekonominiams išpuoliams prieš Sąjungą, kuriais kenkiama ekonominiam saugumui, finansuoti. Jos taip pat galėtų būti naudojamos agresijos karui prieš Ukrainą, kuris kelia didelę grėsmę politiniam ir ekonominiam stabilumui Europoje, finansuoti;

([3]) 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

(7) pastarojo meto krizė parodė, kad siekiant išsaugoti rinkos stabilumą ir apsaugoti žmonių gyvybę bei sveikatą, taip pat esminius Sąjungos saugumo interesus, labai svarbūs yra pasitikėjimu grindžiami prekybos santykiai su energinius produktus tiekiančiais partneriais, visų pirma dėl to, kad Sąjunga labai priklauso nuo energijos importo iš trečiųjų valstybių. Jei energijos tiekimas iš Rusijos Federacijos būtų išlaikytas, Sąjungai nuolat grėstų ekonominė ir saugumo rizika, todėl energijos tiekimo saugumas sumažėtų, o ne padidėtų. Net ir priklausomybė nuo mažesnės apimties Rusijos dujų importo gali, jei Rusijos Federacija tuo piktnaudžiautų, labai (net jeigu tik laikinai) iškreipti kainų dinamiką ir sutrikdyti energijos rinkas, visų pirma tuose regionuose, kurie vis dar labai priklausomi nuo importo iš Rusijos Federacijos. Atsižvelgiant į nuo seno ir nuolat naudojamą manipuliavimo rinka ir tiekimo sutrikdymų modelį ir į tai, kad Rusijos Federacijos vyriausybė prekybą dujomis nuolat naudoja kaip ginklą politikos, o ne prekybos tikslams siekti, tikslinga imtis teisiškai privalomų priemonių, kad būtų panaikintas visas likęs Sąjungos pažeidžiamumas, atsirandantis dėl priklausomybės nuo gamtinių dujų importo iš Rusijos Federacijos tiek dujotiekiais (toliau – dujotiekiais tiekiamos dujos), tiek suskystintų gamtinių dujų (SGD) forma;

(8) šiame reglamente numatyti tarptautinių sandorių apribojimai dera su Sąjungos išorės veiksmais kitose srityse, kaip reikalaujama Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 21 straipsnio 3 dalyje. Pastaraisiais metais, ypač nuo 2022 m., Sąjungos ir Rusijos Federacijos santykiai labai pablogėjo. Šį santykių pablogėjimą lėmė tai, kad Rusijos Federacija akivaizdžiai nepaiso tarptautinės teisės, to įrodymas, visų pirma, yra neišprovokuotas ir nepateisinamas jos agresijos karas prieš Ukrainą. Nuo 2014 m. liepos mėn. Sąjunga, reaguodama į Rusijos Federacijos veiksmus prieš Ukrainą, palaipsniui įvedė prekybos su Rusijos Federacija ribojamąsias priemones. Dėl išimčių, taikomų pagal Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutartį, visų pirma 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos XXI straipsnį (saugumo išimtys), ir analogiškų išimčių pagal Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą su Rusijos Federacija, Sąjunga gali iš Rusijos Federacijos importuojamoms prekėms netaikyti lengvatų, taikomų iš kitų šalių importuojamiems panašiems produktams, (didžiausio palankumo režimo). Todėl Sąjungai nėra kliūčių nustatyti prekių importo iš Rusijos Federacijos draudimus ar apribojimus, jei Sąjunga mano, kad tokios priemonės, kurių imamasi susiklosčius Sąjungos ir Rusijos Federacijos tarptautinių santykių ekstremaliai padėčiai, yra būtinos Sąjungos esminiams saugumo interesams apsaugoti;

(9) siekiant stiprinti ir išlaikyti energetinį saugumą Sąjungoje, labai svarbu įvairinti SGD importo šaltinius . Siekiant užkirsti kelią rizikai, kad ilgalaikis Rusijos bendrovių praktikuojamas SGD terminalų pajėgumų rezervavimas būtų panaudotas siekiant trukdyti importui iš alternatyvių šaltinių pasitelkiant pajėgumų kaupavimo praktiką, pavyzdžiui, praktiką rezervuoti skystinimo ar laikymo pajėgumus faktiškai jų nenaudojant arba siekiant užkirsti kelią konkurentams naudotis infrastruktūra, reguliavimo institucijos ir konkurencijos institucijos, kai tinkama, turi visapusiškai pasinaudoti tvirtomis teisinėmis priemonėmis, prieinamomis pagal Sąjungos ir nacionalinę energetikos ir konkurencijos teisę. Jei muitinės nustato Rusijos dujų keliamą riziką saugai ar saugumui prieš įvežant jas į Sąjungos muitų teritoriją, jos turėtų pasinaudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013 ([4]) (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas) nuostatomis dėl rizikos valdymo, kad tokios rizikos būtų išvengta;

(10) Komisija atidžiai įvertino galimo draudimo importuoti gamtines dujas iš Rusijos Federacijos poveikį Sąjungai ir jos valstybėms narėms. Iš tiesų, nuo 2022 m. buvo atliktas parengiamasis darbas ir kelios išsamios laipsniško visiško Rusijos dujų atsisakymo pasekmių analizės ir apie juos paskelbta, Komisija taip pat turėjo progą pasisemti informacijos per daugelį konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais, išorės ekspertais ir agentūromis, taip pat iš Rusijos dujų laipsniško atsisakymo poveikio tyrimų. Komisijos analizė parodė, kad jei gamtinių dujų importo iš Rusijos nutraukimas vyktų palaipsniui, koordinuotai, gerai pasirengus ir laikantis solidarumo dvasios, jis energijos kainoms Sąjungoje veikiausiai turėtų ribotą poveikį ir Sąjungos energijos tiekimo saugumą padidintų, o ne jam sukeltų pavojų, nes iš Sąjungos rinkų pasitrauktų nepatikima prekybos partnerė. Kaip nurodyta „REPowerEU“ veiksmų gairėse, įgyvendinant planą „REPowerEU“ jau sumažinta Sąjungos priklausomybė nuo Rusijos Federacijos tiekimo, pavyzdžiui, taikant dujų poreikio mažinimo arba spartesnio atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimo priemones, taip pat aktyviai remiant energijos tiekimo įvairinimą ir bendru dujų pirkimu didinant Sąjungos derybinę galią. Poveikių vertinimas taip pat parodė, kad iš anksto koordinuojant įvairinimo politiką žalingo poveikio kainoms ar tiekimui galima išvengti;

([4]) 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

(11) šis reglamentas visiškai dera su Sąjungos strategija mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro importo intensyvinant dekarbonizaciją ir sparčiai didinant viduje pagamintos švarios energijos kiekį. Kaip nurodyta „REPowerEU“ veiksmų gairėse, įgyvendinant planą „REPowerEU“ 2022–2024 m. laikotarpiu kasmet jau sumažintas didelis kiekis – daugiau kaip 60 mlrd. kubinių metrų dujų – kurį būtų tekę importuoti, ir Sąjunga sumažino priklausomybę nuo tiekimo iš Rusijos Federacijos. Dar labiau sumažinti priklausomybę būtų galima priemonėmis, kuriomis mažinamas dujų poreikis, didinamas energijos vartojimo efektyvumas arba spartinama žalioji pertvarka greičiau diegiant vėjo ir saulės energijos gamybos pajėgumus, – dėl jų gerokai padidėtų atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis energijos rūšių derinyje, taip pat aktyviai remiant energijos tiekimo įvairinimą ir bendrais dujų pirkimais didinant Sąjungos derybinę galią. Be to, tikimasi, kad iki galo įgyvendinus energetikos pertvarką, neseniai priimtą Įperkamos energijos veiksmų planą ir kitas priemones, visų pirma investicijas į energijai imliems produktams, pvz., trąšoms, skirtų mažo anglies dioksido pėdsako alternatyvų gamybą, iki 2030 m. bus galima pakeisti iki 100 mlrd. kubinių metrų gamtinių dujų. Šios bendros pastangos sustiprins Sąjungos atsparumą, konkurencingumą ir atvirą strateginį savarankiškumą, rems Europos pramonę, MVĮ ir piliečius ir palengvins laipsnišką dujų importo iš Rusijos Federacijos nutraukimą;

(12) pagal Versalio deklaraciją ir komunikatą „REPowerEU“ daug dujų importuotojų jau nutraukė arba gerokai sumažino savo dujų tiekimą iš Rusijos Federacijos. Kaip nurodyta poveikių vertinimuose, likusių esamose tiekimo sutartyse numatytų dujų kiekių galima laipsniškai atsisakyti be didelio ekonominio poveikio ar rizikos tiekimo saugumui, nes pasaulinėje dujų rinkoje pakanka alternatyvių tiekėjų, Sąjungos dujų rinka yra gerai tarpusavyje sujungta ir egzistuoja pakankama importo infrastruktūra. Susijusios priemonės turi atitikti esamą Sąjungos energetikos sistemą;

(13) kai kuriais atvejais SGD kroviniais gabenamos skirtingose šalyse pagamintos ir sumaišytos dujos. Todėl draudimas importuoti gamtines dujas iš Rusijos Federacijos taip pat turėtų būti taikomas Rusijos Federacijoje pagamintų dujų kiekiui tokiuose kroviniuose. Jei importuotojai gali nedviprasmiškai dokumentais patvirtinti atitinkamas ne Rusijos Federacijoje pagamintų SGD dalis, turėtų būti galima importuoti SGD krovinyje esančius ne Rusijoje pagamintų SGD kiekius;

(14) trumpalaikės tiekimo sutartys yra susijusios su mažesniais kiekiais nei didelės apimties ilgalaikės tiekimo sutartys, kurias importuotojai yra sudarę su Rusijos bendrovėmis, o kai įsigalios šis reglamentas, tos esamos trumpalaikės tiekimo sutartys bet kuriuo atveju bus bebaigiančios galioti. Taigi dėl esamų trumpalaikių tiekimo sutarčių kylanti rizika ekonominiam saugumui yra nedidelė. Todėl tikslinga importo draudimą pradėti taikyti esamoms trumpalaikėms tiekimo sutartims ne iškart, o numatant pereinamąjį laikotarpį, kuris baigtųsi 2026 m. balandžio 25 d. SGD importo atveju, atsižvelgiant į Tarybos reglamento (ES) Nr. 833/2014 ([5]) 3ra straipsnį, o dujotiekiais tiekiamų dujų atveju – 2026 m. birželio 17 d.

(15) ilgalaikes tiekimo sutartis sudariusiems importuotojams tikriausiai reikės daugiau laiko alternatyviems tiekimo maršrutams ir šaltiniams rasti negu trumpalaikių sutarčių šalims, dėl to, kad ilgalaikės tiekimo sutartys paprastai yra susijusios su gerokai didesniais per laikotarpį tiekiamais kiekiais nei trumpalaikės tiekimo sutartys. Todėl reikėtų nustatyti dujų importo draudimui esamoms ilgalaikėms tiekimo sutartims pereinamąjį laikotarpį, kad ilgalaikes tiekimo sutartis sudarę importuotojai turėtų pakankamai laiko nuosekliai įvairinti tiekimą. SGD šaltinių yra visame pasaulyje ir SGD užsakovai, pereidami prie alternatyvių tiekėjų pasaulinėje SGD rinkoje, paprastai nesusiduria su fizinėmis kliūtimis, o dujotiekiais tiekiamų dujų užsakovams, visų pirma SGD infrastruktūros neturinčiose šalyse, įvairinti tiekimą gali būti sudėtingiau. Todėl dujų tiekimui pagal esamas ilgalaikes dujų tiekimo dujotiekiais sutartis turėtų būti nustatytas ilgesnis pereinamasis laikotarpis;

(16) yra susiklosčiusios specifinės situacijos, kai šaliai, kuriai šiuo metu vis dar tiekiama pagal esamas ilgalaikes Rusijos dujų tiekimo dujotiekiais sutartis, naujausi tiekimo iš Rusijos Federacijos maršrutų pakeitimai daro konkretų poveikį – panaikinama galimybė importuoti dujas šiais tiekimo maršrutais, nes maršrutai, kuriais tai šaliai perduodamos sutartyse numatytos dujos, yra riboti arba nėra jokių alternatyvių maršrutų. Siekdami ištaisyti padėtį, tiekėjai iš kitų valstybių narių šiuo metu užtikrina dujų tiekimą dujotiekiais pagal trumpalaikes tiekimo sutartis su tiekėjais iš Rusijos Federacijos per neperkrautus sujungimo taškus. Dėl šios labai specifinės situacijos ir siekiant joms suteikti pakankamai laiko, kad būtų rasti nauji tiekėjai, ilgesnis pereinamasis laikotarpis taip pat turėtų būti taikomas toms trumpalaikėms tiekimo sutartims su tiekėjais iš Rusijos Federacijos, kurių pagrindu dujos tiekiamos žemyninėms šalims, paveiktoms Rusijos dujų tiekimo maršrutų pokyčių;

([5]) 2014 m. liepos 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 833/2014 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje (OL L 229, 2014 7 31, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj).

(17) nors atrodo pagrįsta, kad esamoms ankstesnėms tiekimo sutartims Rusijos dujų importo draudimas nebūtų taikomas iš karto, tokia laikinoji išimtis turėtų būti taikoma ne visoms iki šio reglamento įsigaliojimo sudarytoms sutartims. Iš tiesų, dujų importo draudimo visoms esamoms tiekimo sutartims laikinoji išimtis galėjo paskatinti Rusijos tiekėjus laikotarpiu nuo Komisijos pasiūlymo dėl šio reglamento paskelbimo iki draudimo įsigaliojimo padidinti esamą tiekimą sudarydami naujas sutartis, padidindami apimtį esamų tiekimo sutarčių pakeitimais arba naudodamiesi tokiose sutartyse numatytu lankstumu. Siekiant užtikrinti, kad dėl draudimo importas iš Rusijos Federacijos sumažėtų, o ne padidėtų, šiuo reglamentu neturėtų būti leista bendrovėms, kurios sudarė naujas Rusijos dujų importo sutartis laikotarpiu nuo Komisijos pasiūlymo dėl šio reglamento paskelbimo iki draudimo įsigaliojimo, pasinaudoti pereinamuoju laikotarpiu. Iš tiesų valstybių ar vyriausybių vadovai jau 2022 m. kovo mėn. įsipareigojo laipsniškai nutraukti Rusijos dujų tiekimą, o Komisija rėmėsi šiuo įsipareigojimu pasiūlydama strategiją „REPowerEU“, planą „REPowerEU“ ir „REPowerEU“ veiksmų gaires. Po pasiūlymo dėl šio reglamento paskelbimo datos sudarytų sutarčių nebetinka laikyti ankstesnėmis sutartimis. Todėl sutartims, sudarytoms po 2025 m. birželio 17 d., neturėtų būti taikomos išimtinės nuostatos dėl pereinamojo laikotarpio, taikomos galiojančioms trumpalaikėms ir ilgalaikėms tiekimo sutartims;

(18) siekiant išvengti, kad esamose tiekimo sutartyse numatyta importo apimtis būtų didinama , šio reglamento tikslais esamų tiekimo sutarčių daliniai pakeitimai turėtų būti laikomi naujomis sutartimis, o padidinus importo apimtis naudojantis sutartyse numatytu lankstumu, pereinamasis laikotarpis neturėtų būti taikomas. Tam tikrais atvejais būtiniems esamų tiekimo sutarčių daliniams pakeitimams turėtų būti numatytos išimtys, jei dėl tų pakeitimų nepadidėja sutartiniai kiekiai arba neprailginamas tiekimo laikas. Kainų svyravimai, atsirandantys dėl kainų indeksavimo, kuris jau buvo numatytas esamose tiekimo sutartyse, esamų sutarčių daliniu keitimu nelaikomi;

(19) šiuo reglamentu nustatomas aiškus teisinis draudimas importuoti Rusijos gamtines dujas ir tai yra Sąjungos suverenus aktas, kurio dujų importuotojai negali kontroliuoti, dėl kurio gamtinių dujų importo iš Rusijos Federacijos vykdymas tampa neteisėtas ir kurio teisinis poveikis yra tiesioginis nesuteikiant jokios diskrecijos valstybėms narėms dėl jo taikymo;

(20) priešingai nei kitos prekės, gamtinės dujos yra vienarūšė biržos prekė, kuria prekiaujama dideliais kiekiais ir kuri dažnai kelis kartus perparduodama didmeniniu lygmeniu vienų prekiautojų kitiems. Atsižvelgiant į tai, kad atsekti gamtinių dujų kilmę yra itin sudėtinga, ir į tai, kad Rusijos tiekėjai gali mėginti apeiti šį reglamentą, pavyzdžiui, parduodami per tarpininkus, perkraudami arba transportuodami per kitas šalis, šiame reglamente turėtų būti numatyta veiksminga draudimo apėjimo prevencijos sistema. Todėl atitinkamos institucijos turėtų būti įgalintos imtis būtinų veiksmų, kad nustatytų, ar gamtinės dujos iš Rusijos Federacijos į Sąjungos muitų teritoriją tiekiamos taikant schemas, sukurtas siekiant apeiti šį reglamentą. Spręsdama, ar gamtinės dujos išleidžiamos į laisvą apyvartą Sąjungoje, muitinė turėtų galėti ne tik remtis muitinės deklaracijoje pateikta informacija, bet ir, remdamasi kita aktualia informacija, įvertinti, kai jai tai atrodo svarbu, ar į Sąjungą įvežtą prekę iš tikrųjų ketinama išleisti į laisvą apyvartą. Šiuo reglamentu taip pat turėtų būti reikalaujama nustatyti į Sąjungą importuojamų gamtinių dujų gavybos šalį ir tiekimo grandinę;

(21) gamtinių dujų importuotojai turėtų būti įpareigoti pateikti institucijoms visą informaciją, kurios reikia norint nustatyti į Sąjungą importuojamų gamtinių dujų gavybos šalį ir nuspręsti, ar importuojamoms dujoms taikomas bendras draudimas ar viena iš jo išimčių. Pagal Sąjungos muitų teisėje vartojamą sąvoką „kilmė“ ne visada galima nustatyti importuojamų dujų gavybos šalį, pavyzdžiui, kai dujos buvo apdorotos (pvz., suskystintos arba pakartotinai išdujintos) išvežus iš Rusijos Federacijos. Todėl šis reglamentas taip pat turėtų būti taikomas tais atvejais, kai kilmės šalis pagal Sąjungos muitų teisę skiriasi nuo dujų gavybos šalies, ir jame turėtų būti numatytas mechanizmas, skirtas patikrinti, ar gamtinės dujos buvo išgautos ar suskystintos Rusijos Federacijoje. Bet kokioms dujoms, kurios prieš jas importuojant į Sąjungą buvo eksportuotos iš Rusijos Federacijos tiesiogiai jas eksportuojant iš Rusijos į Sąjungą arba netiesiogiai eksportuojant per trečiąją valstybę, išskyrus tranzito atvejus, turėtų būti taikomas draudimas;

(22) atsižvelgiant į dujotiekiais tiekiamų dujų ir SGD ypatumus ir siekiant sudaryti sąlygas sklandžiam gavybos šalies tikrinimo procesui ir galimų laikinųjų išimčių taikymo sąlygas prieš dujų įvežimą į Sąjungos muitų teritoriją, turėtų būti nustatyta išankstinių leidimų išdavimo procedūra. Neturint leidimo, importuoti turėtų būti neleidžiama. Leidimą suteikiančios institucijos arba, kai taikytina, muitinės turėtų būti iš anksto informuojamos apie numatomą importą į Sąjungą ir joms turėtų būti pateikta informacija, būtina siekiant patikrinti gavybos šalį ir nustatyti, ar įvykdytos šiame reglamente nustatytos laikinosios išimties taikymo sąlygos. Siekiant palengvinti dujų importą į Sąjungą, leidimą suteikiančios institucijos turėtų siekti leidimą išduoti per laikotarpį nuo tada, kai importuotojas pateikia informaciją, iki planuojamo įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją, tačiau jos turėtų galėti priimti sprendimą ir vėlesniame etape, visų pirma jei kyla abejonių dėl pateiktos informacijos. Išankstinis leidimas neturėtų daryti poveikio esamiems muitinių vykdymo užtikrinimo įgaliojimams. Ta pareiga neturėtų būti taikoma gamtinių dujų importui iš dujas išgaunančių šalių, jei Sąjunga praeityje iš tų šalių importavo didelius dujų kiekius ir jei tos šalys įrodė nenorinčios remti Rusijos dujų sektoriaus uždrausdamos importuoti Rusijos dujas arba taikydamos ribojamąsias priemones Rusijos dujų infrastruktūrai, Rusijos dujų bendrovėms ar tokias bendroves valdantiems asmenims, arba jei tos šalys neturi infrastruktūros, būtinos gamtinėms dujoms importuoti dujotiekiais ar importuoti SGD. Komisija turėtų sudaryti tokių šalių sąrašą ir jį atitinkamai atnaujinti;

(23) leidimą suteikiančios institucijos ir, kai taikytina, muitinės turėtų galėti prašyti visos informacijos, būtinos importo teisėtumui įvertinti. Jos taip pat turėtų galėti remtis iš kitų šaltinių gauta informacija. Kadangi sutarčių sąlygos, kurios lemia vertinimui svarbius elementus, dažnai yra sudėtingos, institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai prašyti importuotojų pateikti išsamią informaciją apie sutartis, įskaitant visas tiekimo sutartis, kai tai būtina norint suprasti tam tikrų sąlygų kontekstą arba nuorodas į kitas sutarties nuostatas. Į šį reglamentą turėtų būti įtrauktos taisyklės, kuriomis būtų užtikrinta veiksminga atitinkamų įmonių komercinių paslapčių apsauga;

(24) naudodamosi savo įgaliojimais, leidimus suteikiančios institucijos ir muitinės turėtų skirti dėmesį vykdymo užtikrinimui sujungimo taškuose, SGD įrenginiuose arba tranzitiniuose vamzdynuose, kuriuose apėjimo rizika yra didelė. Naftos transportavimo srityje pastebėta vadinamųjų šešėlinių laivynų naudojimo siekiant apeiti ribojamąsias priemones praktika, kuri taip pat galėtų kelti riziką SGD importui, taip kenkiant šio reglamento tikslams. Glaudžiai bendradarbiaudamos tarpusavyje, institucijos turėtų, jei reikalinga, pritaikyti savo vykdymo užtikrinimo prioritetus, siekiant užkirsti kelią galimai apėjimo praktikai, nustatytai įgyvendinant šį reglamentą. Komisija taip pat turėtų nuolat stebėti Rusijos gamtinių dujų srautus, gabenamus tranzitu per trečiąsias valstybes;

(25) kai kurios Rusijos dujų perdavimo infrastruktūros dalys yra tiesiogiai sujungtos su Sąjunga, o kai kurie Rusijos Federaciją su Sąjunga jungiantys tranzitiniai vamzdynai eina per trečiąsias valstybes ir šiuo metu juose tarp Rusijos Federacijos ir Sąjungos nėra jokių įleidimo taškų. Todėl turėtų būti daroma prielaida, kad gamtinių dujų, importuojamų į Sąjungą per sienas, jungtis ar sujungimo taškus tarp Rusijos Federacijos ir Sąjungos, Baltarusijos ir Sąjungos, taip pat gamtinių dujų, atgabenamų tokiais dujotiekiais kaip „TurkStream“ per sujungimo tašką Strandža 2 / Malkočlaras, kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba jos yra tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos iš Rusijos Federacijos. Jei tvirtinama, kad prie šių sienų, jungčių ar sujungimo taškų gamtinės dujos atgabenamos laikantis tranzito procedūros per Rusijos Federaciją, turėtų būti taikoma griežta kontrolė. Rusijos Federacija yra didelė dujų eksportuotoja ir praeityje nėra pasireiškusi kaip reikšminga dujų tranzito šalis – tai lėmė keli veiksniai, tokie kaip pakartotinio išdujinimo infrastruktūros trūkumas, prekybos dujomis Rusijos Federacijoje organizavimas naudojant eksporto vamzdynais monopolį, Rusijos dujų bendrovių verslo modeliai, kurie nėra pagrįsti tranzito organizavimu, ir Rusijos Federacijos geografinė padėtis . Taigi, atsižvelgiant ir į Rusijos tiekėjų paskatas apeiti importo draudimą, muitinės turėtų atsisakyti leisti importuoti tariamai tranzitu gabenamus gamtinių dujų kiekius, išskyrus atvejus, kai galima pateikti nedviprasmių įrodymų, kad atitinkamos dujos buvo gabenamos tranzitu per Rusijos Federaciją ir kad jos buvo išgautos ne Rusijos Federacijoje. Leidimus suteikiančioms institucijoms tie įrodymai turėtų būti pateikti pakankamai iš anksto, kad būtų galima atsekti importuojamas dujas iki jų gavybos vietos, ir ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją;

(26) sujungimo taškas Strandža 1 jungia Sąjungą su dujotiekių sistema, kuria transportuojamos ne tik dujos iš Azerbaidžano Respublikos ar Turkijos Respublikos, bet ir dideli dujų kiekiai iš Rusijos Federacijos. Todėl turėtų būti reikalaujama nedviprasmiškų įrodymų, nustatančių, kad gavybos šalis nėra Rusijos Federacija, o institucijoms turėtų būti suteikta pakankamai laiko patikrinti, ar per sujungimo tašką Strandža 1 importuojamos dujos nėra Rusijos Federacijos kilmės arba nėra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos. Jei ateityje kiti sujungimo taškai būtų sujungti su dujotiekio sistemomis, kuriomis transportuojamas didelis Rusijos dujų kiekis, turėtų būti taikomas tas pats kontrolės standartas;

(27) be to, didelis gamtinių dujų kiekis taip pat gali patekti į Sąjungą pagal tranzito procedūrą. Kadangi griežtos dujų importo stebėsenos taisyklės, tokios kaip išankstinis leidimas, netaikomos dujoms, kurios gabenamos per Sąjungą pagal tranzito procedūrą arba saugomos pagal muitinio sandėliavimo taisykles, tikslinga numatyti konkrečias apsaugos priemones, t. y. tranzito stebėsenos režimą, pagal kurį muitinės galėtų stebėti dujų srautus, gabenamus pagal tranzito procedūrą, siekiant užtikrinti, kad gamtinės dujos, kurios pagal tranzito procedūrą gabenamos per Sąjungą, galiausiai nepatektų į laisvą apyvartą Sąjungoje. Jei veiklos vykdytojai saugo dujas laikinose saugyklose arba pagal Sąjungos muitinės kodekse numatytą tranzito ar muitinio sandėliavimo procedūrą, valstybės narės turėtų būti įdiegusios tinkamus stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad trečiųjų valstybių naudojimasis Sąjungos saugojimo galimybėmis nekeltų jokios rizikos nacionaliniam ar regioniniam tiekimo saugumui bei saugojimo pareigų vykdymui, ir turėtų teikti Komisijai atitinkamą informaciją;

(28) vadovaujantis lojalaus bendradarbiavimo principu, leidimą suteikiančios institucijos, muitinės, reguliavimo institucijos, kompetentingos institucijos, Europos Sąjungos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER) ir Komisija turėtų bendradarbiauti, kad įgyvendintų šio reglamento nuostatas, ir keistis atitinkama informacija, visų pirma, kai tai susiję su laikinųjų išimčių, leidžiančių importuoti Rusijos gamtines dujas įsigaliojus šiam reglamentui, įvertinimu. Muitinės, reguliavimo institucijos, kompetentingos institucijos ir ACER turėtų turėti reikiamas priemones ir duomenų bazes, kad prireikus būtų užtikrintas dalijimasis atitinkama informacija tarp nacionalinių institucijų ir institucijų skirtingose valstybėse narėse. ACER turėtų prisidėti prie šio reglamento įgyvendinimo stebėsenos proceso savo ekspertinėmis žiniomis. Siekdamos palengvinti reikalingų sąveikių jungtinių informacinių sistemų kūrimą, Komisija ir valstybės narės turėtų turėti galimybę svarstyti galimybes pasinaudoti turimu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1149 ([6]) įsteigto Vidaus saugumo fondo biudžetu. Muitinės turėtų kas mėnesį teikti reguliavimo institucijoms, kompetentingoms institucijoms ir Komisijai naujausią informaciją apie pagrindinius elementus, susijusius su Rusijos dujų importo raida, tokius kaip kiekiai, importuojami pagal ilgalaikes ar trumpalaikes tiekimo sutartis, įleidimo taškai arba sutarčių partneriai. Komisija, kai aktualu, turėtų įtraukti tą informaciją į šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą. Be to, Komisija turėtų įvertinti atitinkamų institucijų keitimosi informacija ir bendradarbiavimo veiksmingumą ir, kai tinkama, toje ataskaitoje pateikti rekomendacijas, kaip tą keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą patobulinti;

(29) Rusijos dujų tiekimo per Ukrainą laipsniško nutraukimo patirtis parodė, kad geras pasirengimas ir koordinavimas laikantis solidarumo idėjos gali užkirsti kelią rinkos sutrikimams arba tiekimo saugumo problemoms, kurios gali kilti keičiant dujų tiekėjus. Siekdamos koordinuotai pasirengti laipsniškam visiškam rusiškų dujų atsisakymui ir suteikti rinkai pakankamai laiko iš anksto pasirengti susijusiems pokyčiams nekeliant pavojaus dujų tiekimo saugumui ar nedarant didelio poveikio energijos kainoms, valstybės narės turėtų parengti nacionalinius gamtinių dujų įvairinimo planus ir pateikti juos Komisijai ne vėliau kaip 2026 m. kovo 1 d. Tiems planams turėtų būti taikomos profesinės paslapties taisyklės ir jie neturėtų būti atskleidžiami be atitinkamos valstybės narės sutikimo. Juose turėtų būti aprašytos planuojamos nacionalinio ar regioninio lygmens priemonės, siekiant sumažinti poreikį, skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir užtikrinti alternatyvų tiekimą, taip pat nustatytos galimos techninės, dėl sutarčių kylančios ar reguliavimo kliūtys, kurios gali apsunkinti įvairinimo procesą. Kadangi įvairinimo procese gali reikėti koordinuoti priemones nacionaliniu, regioniniu ar Sąjungos lygmenimis, Komisija turėtų įvertinti nacionalinius gamtinių dujų įvairinimo planus ir galėti pateikti rekomendacijas, kuriose prireikus pasiūlytų pakeitimų;

(30) nacionalinių įvairinimo planų rengimo metu Komisija turėtų koordinuotai ir solidariai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, visų pirma Vidurio ir Pietryčių Europoje, kad būtų nustatytos gamtinių dujų pristatymo alternatyvos. Nauji ištekliai galėtų ne tik padidinti tiekimo saugumą, bet ir kompensuoti prarastas pajamas naudojant esamą infrastruktūrą, kuri anksčiau buvo naudojama Rusijos dujoms transportuoti;

(31) Versalio deklaracijoje valstybių arba vyriausybių vadovai įsipareigojo laipsniškai nutraukti ne tik gamtinių dujų iš Rusijos Federacijos tiekimą, bet ir kitos energijos tiekimą, visų pirma, naftos tiekimą. Prekiaudama nafta su Sąjunga, Rusijos Federacija, naudodama dujas kaip prievartos ir manipuliavimo priemonę, panašią praktiką taikė ir dujų srityje – kurią įrodo, pavyzdžiui, ankstesni naftos tiekimo nutraukimo atvejai. Dėl esamų naftos tiekimo santykių su Rusijos Federacija atsiranda Sąjungos priklausomybė ir saugumo rizika. Siekiant užkirsti kelią Rusijos Federacijai naudoti savo naftos eksportą į Sąjungą kaip prievartos priemonę, labai svarbu pasirengti laiku laipsniškai nutraukti ir naftos importą iš Rusijos Federacijos. Nors ribojamosios priemonės, kuriomis užtikrinamas laipsniškas naftos importo iš Rusijos Federacijos nutraukimas, jau taikomos, ir naftos importas gerokai sumažėjo, tolesniam laipsniškam Rusijos naftos atsisakymui gali prireikti specifinių parengiamųjų ir koordinavimo su kaimyninėmis valstybėmis veiksmų;

([6]) 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1149, kuriuo nustatomas Vidaus saugumo fondas (OL L 251, 2021 7 15, p. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1149/oj).

(32) todėl valstybės narės taip pat turėtų parengti nacionalinius įvairinimo planus dėl žalios naftos ir naftos produktų, į kuriuos turėtų būti įtrauktos nacionaliniu lygmeniu taikomos ir planuojamos priemonės, kad būtų užtikrintas naftos importo iš Rusijos Federacijos skaidrumas ir atsekamumas. Komisija dėl tų planų turėtų pateikti rekomendacijas. Jiems turėtų būti taikomos profesinės paslapties taisyklės ir jie neturėtų būti atskleidžiami be atitinkamos valstybės narės sutikimo. Komisija turėtų toliau spręsti naftai taikomų Sąjungos ribojamųjų priemonių apėjimo naudojant vadinamuosius šešėlinius laivynus problemą, visų pirma vykdydama veiksmus, nustatytus „REPowerEU“ gairėse;

(33) 2022 m. ir 2023 m. dujų krizės metu įgyta patirtis parodė, kad siekiant stebėti dujų tiekimą Sąjungoje labai svarbu turėti išsamios informacijos apie tiekimo padėtį ir galimą priklausomybę nuo tiekimo. Todėl Rusijos dujų importuotojai, kurie naudojasi šiuo reglamentu nustatytais pereinamaisiais laikotarpiais, turėtų pateikti Komisijai visą informaciją, kurios reikia norint įvertinti galimą riziką prekybai dujomis. Ta informacija turėtų apimti atitinkamų dujų tiekimo sutarčių pagrindinius parametrus ar net ištisas teksto dalis, išskyrus informaciją apie kainą, kai tai būtina siekiant suprasti tam tikrų sąlygų kontekstą arba nuorodas į kitas sutarties nuostatas. Stebėdama dujų tiekimą Sąjungoje, Komisija taip pat turėtų atsižvelgti į muitinių pateiktą informaciją apie importą ir į nacionalinius įvairinimo planus įtrauktą informaciją. Komisija apie laipsniško atsisakymo procesą Sąjungos lygmeniu turėtų reguliariai informuoti Reglamentu (ES) 2017/1938 įsteigtą Dujų koordinavimo grupę ir teikti metinę Rusijos dujų laipsniško atsisakymo ataskaitą, prie kurios gali būti pridedamos specifinės Sąjungos rekomendacijos ir numatyti veiksmai laipsniško atsisakymo procesui paspartinti;

(34) valstybės narės ir Sąjunga turėtų glaudžiai bendradarbiauti įgyvendinant šį reglamentą, be kita ko, kiek tai susiję su galimomis ginčų sprendimo procedūromis. Kai taikytina, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) Nr. 1219/2012 ([7]) ir (ES) Nr. 912/2014 ([8]) nustatyta išsamesnė informacija apie bendradarbiavimą ir finansinės atsakomybės paskirstymą tarp valstybių narių ir Sąjungos galimais investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo atvejais, susijusiais su šiuo reglamentu;

(35) atsižvelgiant į pastarojo meto Rusijos Federacijos praktiką vienašališkai keisti sutartas teismo ir arbitražo procedūras ir joms trukdyti, nei paveikti asmenys, nei Sąjunga ar valstybės narės negali būti laikomi atsakingais už teismo sprendimus, arbitražo sprendimus ar kitus teismo sprendimus, priimtus pagal neteisėtas procedūras, kurių atžvilgiu pagal atitinkamą jurisdikciją nėra galimybės pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis;

(36) Sąjunga sukūrė tvirtą teisinę sistemą, kad būtų visada užtikrintas dujų tiekimo saugumas ir koordinuotai sprendžiamos galimos tiekimo krizės, be kita ko, taikant pareigas valstybėms narėms užtikrinti veiksmingą ir praktinį solidarumą su dujų poreikį patiriančiomis kaimyninėmis šalimis. Komisija turėtų nuolat Sąjungos, regionų ir valstybių narių lygmenimis stebėti dėl prekybos dujomis su Rusijos Federacija dujų tiekimo rinkoje kylančios rizikos pokyčius. Įvykus staigiems ir reikšmingiems pokyčiams, kurie kelia didelę grėsmę vienos ar daugiau valstybių narių tiekimo saugumui, ir paskelbus ekstremaliąją situaciją pagal Reglamento (ES) 2017/1938 11 arba 12 straipsnį, tikslinga įgalioti Komisiją imtis būtinų neatidėliotinų priemonių priimant sprendimą dėl šiame reglamente nustatytų gamtinių dujų ar SGD importo draudimų vienoje ar daugiau valstybių narių. Tokiu atveju Komisija taip pat turėtų turėti galimybę sustabdyti išankstinio leidimo reikalavimo taikymą dujų importui į Sąjungos muitų teritoriją, kad tuoj pat būtų sudarytos palankesnės sąlygos papildomam importui. Bet kokie tokie Komisijos sustabdymai turėtų būti taikomi ribotą laiką ir ne ilgiau kaip 4 savaites kiekvieną kartą, ir turėtų būti atnaujinami tik tuo atveju, jei vis dar egzistuoja ekstremaliosios situacijos sąlygos pagal Reglamento (ES) 2017/1938 11 straipsnį. Komisijos įgyvendinimo sprendimu turėtų būti nustatyta tam tikrų papildomų sąlygų, reikalingų užtikrinti, kad bet kokiu tokiu sustabdymu būtų siekiama tik pašalinti grėsmę, ir turėtų būti leidžiama sudaryti tik trumpalaikes sutartis. Komisija turėtų informuoti Dujų koordinavimo grupę ir pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje būtų pagrindžiamas sustabdymas ir bet koks jo pratęsimas, ir turėtų atidžiai stebėti tokio laikino sustabdymo taikymą.

([7]) 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1219/2012, kuriuo nustatoma valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišaliams investicijų susitarimams skirta pereinamojo laikotarpio tvarka (OL L 351, 2012 12 20, p. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1219/oj).

([8]) 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 912/2014, kuriuo nustatoma finansinės atsakomybės, susijusios su investuotojų ir valstybės ginčų sprendimu teismuose, įsteigtuose tarptautiniais susitarimais, kurių šalis yra Europos Sąjunga, paskirstymo tvarka (OL L 257, 2014 8 28, p. 121, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/912/oj).

(37) siekiant išvengti, kad būtų ieškoma palankesnio teisinio reglamentavimo dėl sankcijų taikymo, ir siekiant užtikrinti nuoseklų šio reglamento taikymą, valstybės narės turėtų nustatyti suderintas taisykles dėl sankcijų už šio reglamento pažeidimus. Tačiau, kadangi šio reglamento pažeidimais taip pat galėtų būti pažeidžiami kiti Sąjungos teisės aktai, glaudžiai susiję su šiame reglamente nustatytais draudimais ir pareigomis, pavyzdžiui, muitų teisės aktai, ribojamosios priemonės arba Reglamentas (ES) 2017/1938, skiriant sankcijas neturėtų būti pažeistas *ne bis in idem* principas, laikantis Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos ir atitinkamos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis baudžiamųjų sankcijų skyrimui pagal nacionalinę teisę;

(38) šiuo reglamentu nustatytos priemonės visiškai atitinka energetinio solidarumo principą. Iš tiesų, valstybių narių priklausomybė nuo Rusijos dujų importo skiriasi ir daugelis valstybių narių jau ėmėsi Rusijos dujų laipsniško atsisakymo priemonių. Šiuo reglamentu bus užtikrinta, kad Rusijos dujų bus laipsniškai atsisakoma vadovaujantis visoje Sąjungoje suderintu principu, kartu išsaugant valstybių narių solidarumą;

(39) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali pasiekti deramai, koordinuotai ir be rinkos susiskaidymo rizikos, o tų tikslų būtų geriau ir efektyviau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina tiems tikslams pasiekti;

(40) Sąjungai svarbu, kad būtų nedelsiant laipsniškai panaikinta tolesnė jos ekonominė priklausomybė nuo dujų importo iš Rusijos Federacijos, todėl šis reglamentas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Po to, kai 2022 m. kovo mėn. buvo paskelbta Versalio deklaracija ir 2025 m. birželio 17 d. buvo priimtas pasiūlymas dėl šio reglamento, rinkos dalyviai turėjo daug laiko pritaikyti savo tiekimo portfelį. Vis dėlto atrodo tikslinga numatyti pereinamąjį laikotarpį, kad savo tiekimo strategijų dar nepritaikę dujų tiekėjai galėtų imtis būtinų priemonių, kad būtų laikomasi šio reglamento. Todėl draudimas importuoti dujas iš Rusijos Federacijos turėtų būti taikomas tik po 2026 m. kovo 18 d. Siekiant galiojančias tiekimo sutartis turintiems importuotojams ir naujas sutartis sudarantiems importuotojams sudaryti sąlygas laiku ir be sutrikimų vykdyti veiksmus, susijusius su būtinu išankstiniu leidimo dėl numatyto dujų importo gavimu, šiame reglamente numatytos skirtingos leidimų išdavimo procedūros turėtų būti taikomos prieš pradedant taikyti draudimą importuoti dujas iš Rusijos Federacijos,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu numatoma sistema, kuria siekiama pašalinti didelę išliekančią riziką, kylančią Sąjungos prekybai ir tiekimo saugumui dėl prekybos gamtinėmis dujomis su Rusijos Federacija, ir pasirengti veiksmingam bei laiku vykdomam laipsniškam naftos importo iš Rusijos Federacijos nutraukimui, nustatant:

a) laipsnišką gamtinių dujų importo iš Rusijos Federacijos uždraudimą;

b) to uždraudimo ir naftos importo iš Rusijos Federacijos laipsniško nutraukimo įgyvendinimo ir stebėsenos taisykles ir

c) nuostatas, skirtas geresniam energijos tiekimo saugumo vertinimui Sąjungoje užtikrinti.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) gamtinės dujos – dujos, kurių Kombinuotosios nomenklatūros (KN) kodai yra 2711 11 00 ir 2711 21 00;

2) SGD – suskystintos gamtinės dujos, kurių KN kodas yra 2711 11 00;

3) dujinės būsenos gamtinės dujos – gamtinės dujos, kurių KN kodas yra 2711 21 00;

4) mišiniai – SGD kiekių, patiektų iš skirtingų kilmės šalių, mišiniai;

5) ilgalaikė tiekimo sutartis – ilgesnė nei vienerių metų laikotarpio gamtinių dujų tiekimo sutartis, išskyrus gamtinių dujų rinkos išvestines finansines priemones;

6) trumpalaikė tiekimo sutartis – ne ilgesnė nei vienerių metų laikotarpio gamtinių dujų tiekimo sutartis, išskyrus gamtinių dujų rinkos išvestines finansines priemones;

7) žemyninė šalis – šalis, kuri iš visų pusių yra supama sausumos ir neturi tiesioginės prieigos prie jūros;

8) importas – prekių išleidimas į laisvą apyvartą, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013 ([9]) 201 straipsnyje (toliau – Sąjungos muitų kodeksas);

9) importuotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris yra deklarantas, kaip apibrėžta Sąjungos muitų kodekso 5 straipsnio 15 punkte, atitinkamoje muitinės deklaracijoje, arba fizinis ar juridinis asmuo, įskaitant susijusias įmones, įvežantis prekes į Sąjungos muitų teritoriją arba kitaip prekes pateikiantis Sąjungos rinkai;

10) susijusi įmonė – susijusi įmonė, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/34/ES ([10]) 2 straipsnio 12 punkte;

11) muitinė – muitinė, kaip apibrėžta Sąjungos muitų kodekso 5 straipsnio 1 punkte;

12) leidimą suteikianti institucija – institucija, kompetentinga nagrinėti pagal 5 straipsnį pateikiamus prašymus suteikti leidimą;

13) kompetentinga institucija – kompetentinga institucija, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2017/1938 2 straipsnio 7 punkte;

14) reguliavimo institucija – reguliavimo institucija, paskirta pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1788 ([11]) 76 straipsnio 1 dalį;

15) kontrolė – kontrolė, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2024/1788 2 straipsnio 55 punkte;

16) sujungimo taškas – sujungimo taškas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2024/1788 2 straipsnio 63 punkte;

17) jungtis – jungtis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2024/1788 2 straipsnio 39 punkte;

18) įleidimo taškas – įleidimo taškas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2024/1788 2 straipsnio 61 punkte;

19) išleidimo taškas – išleidimo taškas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2024/1788 2 straipsnio 62 punkte;

20) pristatymo vieta – dujų tiekimo sutartyje nurodyta fizinė arba virtuali vieta, į kurią pardavėjas turi pristatyti gamtines dujas ir kurioje pirkėjas turi jas priimti;

21) sutartiniai kiekiai – pirminėje tiekimo sutartyje nurodyti gamtinių dujų kiekiai, kuriuos pirkėjas privalo pirkti, o pardavėjas privalo pateikti, tačiau neįskaitant kiekių, susidarančių dėl bazinių kiekių pakeitimus numatančių sutartinių nuostatų, pavyzdžiui, apvalinamųjų kiekių, dalinių kiekių, didinamųjų kiekių arba kitų pagal sutarties sąlygas pakeistų kiekių, išskyrus apmokėtinus papildomus kiekius, apmokėtus anksčiau nei 2025 m. birželio 17 d.;

([9]) 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([10]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

([11]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2023/1791 ir panaikinama Direktyva 2009/73/EB (OL L, 2024/1788, 2024 7 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj).

22) apvalinamieji kiekiai – gamtinių dujų kiekiai, atitinkamais metais prie metinio sutartinio kiekio pridedami tam, kad paskutinę krovinių partiją sudarytų pilnas krovinių paketas;

23) daliniai kiekiai – gamtinių dujų kiekis, perkeliamas į kitus sutarties metus, jei per metus pristatytas kiekis yra arba didesnis, arba mažesnis už pakoreguotą metinį sutartinį kiekį po korekcijų; tokie kiekiai gali būti arba teigiami, arba neigiami;

24) didinamieji kiekiai – gamtinių dujų kiekiai, kuriuos remdamosi tiekimo sutartimis tiekimo sutarties šalys gali savo nuožiūra nuspręsti pridėti prie metinio sutartinio kiekio;

25) apmokėtini papildomi kiekiai – gamtinių dujų kiekiai, kurių pristatymą pirkėjas turi teisę arba privalo vėlesniais laikotarpiais priimti ir už juos sumokėti, kad būtų laikomasi minimalių reikalavimų pagal principą „imk arba mokėk“ ir kompensuojamas bet koks ankstesniais laikotarpiais nepriimtų sutartinių kiekių trūkumas, kaip numatyta ilgalaikėje tiekimo sutartyje;

26) pristatymo tvarkaraštis – dujų tiekimo sutarties šalių sutartas tvarkaraštis arba planas, kuriuose nurodomi nustatytais laiko intervalais pardavėjo pristatytini ir pirkėjo priimtini gamtinių dujų kiekiai, taip pat pristatymo laikas, vieta ir sąlygos, nustatyti tiekimo sutartyje arba susijusiose veiklos procedūrose;

27) kiekio paraiška – kiekio paraiška, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1789 ([12]) 2 straipsnio 8 punkte;

28) nafta – žalia nafta, gamtinių dujų kondensatai, naftos perdirbimo gamyklų žaliavos, priedai, oksigenatai ir kiti angliavandeniliai ir naftos produktai, kurių KN kodai yra 2709 ir 2710;

29) gavybos šalis – šalis, kurioje gamtinės dujos išgaunamos, neatsižvelgiant į tai, ar tos gamtinės dujos vėliau buvo suskystintos ar pakartotinai dujintos kitoje šalyje; jei kitose šalyse nei Rusijos Federacija išgautos gamtinės dujos yra suskystinamos arba pakartotinai dujinamos Rusijos Federacijoje, gavybos šalimi laikoma Rusijos Federacija.

II SKYRIUS

LAIPSNIŠKAS GAMTINIŲ DUJŲ IMPORTO IŠ RUSIJOS FEDERACIJOS UŽDRAUDIMAS

3 straipsnis

Gamtinių dujų importo iš Rusijos Federacijos uždraudimas

1. Draudžiama dujotiekiais importuoti dujinės būsenos gamtines dujas (toliau – dujotiekiais tiekiamos dujos), kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai yra iš jos eksportuojamos, išskyrus atvejus, kai taikoma viena iš 4 straipsnyje numatytų laikinųjų išimčių.

2. Draudžiama importuoti SGD, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai yra iš jos eksportuojamos, arba kurios yra gautos iš Rusijos Federacijoje išgautų dujinės būsenos gamtinių dujų, išskyrus atvejus, kai taikoma viena iš 4 straipsnyje numatytų laikinųjų išimčių. Šis uždraudimas taip pat taikomas mišiniuose esančioms SGD, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai yra iš jos eksportuojamos arba kurios yra gautos iš Rusijos Federacijoje išgautų dujinės būsenos gamtinių dujų.

4 straipsnis

Esamoms tiekimo sutartims taikoma laikinoji išimtis

1. Uždraudimas pagal 3 straipsnio 1 dalį taikomas nuo 2026 m. birželio 17 d., o uždraudimas pagal 3 straipsnio 2 dalį – nuo 2026 m. balandžio 25 d., jei leidimą suteikiančioms institucijoms gali būti įrodyta, kad atitinkamas importas vykdomas pagal trumpalaikę tiekimo sutartį, sudarytą anksčiau nei 2025 m. birželio 17 d. ir vėliau nepakeistą, išskyrus atvejus, kai pakeitimui taikoma šio straipsnio 5 dalis.

([12]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1789 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1227/2011, (ES) 2017/1938, (ES) 2019/942 bei (ES) 2022/869 ir Sprendimas (ES) 2017/684 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 715/2009 (OL L, 2024/1789, 2024 7 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

2. Uždraudimas pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalį taikomas nuo 2027 m. rugsėjo 30 d., jei leidimą suteikiančioms institucijoms gali būti įrodyta, kad atitinkamas importas vykdomas pagal ilgalaikę tiekimo sutartį, sudarytą anksčiau nei 2025 m. birželio 17 d. ir vėliau nepakeistą, išskyrus atvejus, kai pakeitimui taikoma šio straipsnio 5 dalis.

Jei Komisija nustato riziką, kad 2027 m. valstybė narė galėtų nepasiekti požeminių saugyklų pripildymo tikslo pagal Reglamento (ES) 2017/1938 6a straipsnį, atsižvelgdama į rizikos, kad tikslas nebus pasiektas, aplinkybes, ji ne vėliau kaip 2027 m. rugsėjo 15 d. įgyvendinimo sprendimu tą riziką patvirtina.

Jei pagal šios dalies antrą pastraipą Komisija priima įgyvendinimo sprendimą, šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies uždraudimas toje valstybėje narėje taikomas tik nuo 2027 m. lapkričio 1 d., jei leidimą suteikiančioms institucijoms gali būti įrodyta, kad atitinkamas importas vykdomas pagal ilgalaikę tiekimo sutartį, kaip nurodyta šios dalies pirmoje pastraipoje. Komisija apie savo įgyvendinimo sprendimą nedelsdama informuoja Europos Parlamentą, Tarybą ir Reglamento (ES) 2017/1938 4 straipsniu įsteigtą Dujų koordinavimo grupę.

3. Uždraudimas pagal 3 straipsnio 2 dalį taikomas nuo 2027 m. sausio 1 d., jei leidimą suteikiančioms institucijoms gali būti įrodyta, kad atitinkamas importas vykdomas pagal ilgalaikę tiekimo sutartį, sudarytą anksčiau nei 2025 m. birželio 17 d. ir vėliau nepakeistą, išskyrus atvejus, kai pakeitimui taikoma šio straipsnio 5 dalis.

4. Uždraudimas pagal 3 straipsnį taikomas nuo 2027 m. rugsėjo 30 d. arba, jei Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimą pagal šio straipsnio 2 dalį, nuo 2027 m. lapkričio 1 d., jei leidimą suteikiančioms institucijoms gali būti įrodyta, kad:

a) atitinkamas importas yra vykdomas pagal pristatymą į žemyninę šalį numatančią trumpalaikę tiekimo sutartį, kuri yra būtina b punkte nurodytai ilgalaikei tiekimo sutarčiai vykdyti, ir

b) esama ilgalaikės tiekimo sutarties dėl dujotiekiais tiekiamų dujų importo, numatančios pristatymą į žemyninę šalį:

   i) kuri buvo sudaryta anksčiau nei 2025 m. birželio 17 d. ir vėliau nepakeista, išskyrus atvejus, kai pakeitimui taikoma šio straipsnio 5 dalis;

   ii) kuri yra susijusi su dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamas, tiekimu ir

   iii) pagal kurią pristatymo į pirminę pristatymo vietą, esančią prie Sąjungos sienos su trečiąja valstybe, nebegalima įvykdyti.

5. 1, 2, 3 ir 4 dalyse numatytos laikinosios išimtys taip pat taikomos esamoms tiekimo sutartims su pakeitimais, kuriais:

a) mažinami sutartiniai kiekiai;

b) mažinamos kainos ir mokesčiai;

c) iš dalies keičiamos konfidencialumo nuostatos;

d) iš dalies keičiamos veiklos procedūros, pvz., informacijos perdavimo procedūros;

e) keičiami sutarties šalių adresai;

f) susijusios įmonės tarpusavyje perleidžia sutartinius įsipareigojimus;

g) atliekami pakeitimai, kurių reikia dėl teismo ar arbitražo procedūrų, arba

h) žemyninių šalių atveju – tarpusavyje keičiamos nacionalinės pristatymo vietos.

6. Pagal 1, 2, 3 ir 4 dalis importuojami kiekiai turi neviršyti sutartinių kiekių.

III SKYRIUS

IŠANKSTINIO LEIDIMO SUTEIKIMAS IMPORTUI IR SUSIJUSIOS INFORMACIJOS PATEIKIMAS IR KEITIMASIS JA

5 straipsnis

Išankstinio leidimo suteikimas importui ir susijusios informacijos pateikimas

1. Jei prašoma taikyti laikinąją išimtį pagal 4 straipsnį, tam importui reikalingas išankstinis leidimas. Leidimą suteikiančioms institucijoms pateikiama visa informacija, būtina įvertinti, ar įvykdytos 4 straipsnyje nustatytos sąlygos.

2. 1 dalyje nurodyta informacija turi apimti bent šiuos elementus:

a) dujų tiekimo sutarties sudarymo data;

b) dujų tiekimo sutarties galiojimo trukmė;

c) sutartiniai kiekiai, įskaitant visas lankstumo tuos kiekis didinti arba mažinti teises;

d) dujų tiekimo sutarties šalių tapatybė, įskaitant, jei šalys registruotos Sąjungoje, ekonominės veiklos vykdytojo registracijos ir identifikavimo (EORI) kodą;

e) SGD importo atveju – suskystinimo vieta ir pirmojo pakrovimo uostas;

f) mišinių importo atveju – dokumentai, kuriais įrodomi gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai yra iš jos eksportuojamos, kiekiai ir mišinyje esančių gamtinių dujų iš kitų kilmės šalių kiekiai ir informacija, nustatanti maišymo procesą;

g) pristatymo vietos, įskaitant galimą su pristatymo vieta susijusį lankstumą, ir

h) visi dujų tiekimo sutarties pakeitimai, nurodant pakeitimo turinį ir datą, išskyrus tik su dujų kaina susijusius pakeitimus.

Jei prašoma taikyti laikinąją išimtį pagal 4 straipsnį ir gamtinių dujų kaina buvo pakeista 2025 m. birželio 17 d. arba vėliau, į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją įtraukiama informacija apie kainos pakeitimą.

1 dalyje nurodyta informacija leidimą suteikiančiai institucijai pateikiama ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki gamtinių dujų įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją. Tas pats terminas taikomas mišiniams, kurių sudėtyje yra Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuotų gamtinių dujų.

3. Gamtinių dujų, kurių gavybos šalis nėra Rusijos Federacija, importui reikalingas išankstinis leidimas, išskyrus atvejus, kai tokiam importui taikoma 4 dalis. Visa informacija, reikalinga tų gamtinių dujų gavybos šaliai nustatyti, valstybės narės, kurioje gamtinės dujos turi būti išleistos į laisvą apyvartą, leidimą suteikiančioms institucijoms pateikiama ne vėliau kaip likus 5 darbo dienoms iki jų įvežimo į muitų teritoriją.

4. 3 dalyje nustatytas išankstinio leidimo reikalavimas netaikomas, jei gamtinės dujos importuojamos iš šalies, kuri išgauna gamtines dujas ir 2024 m. į Sąjungą eksportavo daugiau kaip 5 mlrd. m^3 gamtinių dujų ir kuri:

a) yra uždraudusi importuoti Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuotas dujas arba taiko kitas ribojamąsias priemones dėl tokių dujų, arba

b) kuri neturi dujų infrastruktūros, leidžiančios importuoti SGD ar dujotiekiu tiekiamas dujas.

Ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio reglamento įsigaliojimo Komisija įgyvendinimo sprendimu parengia pirmoje pastraipoje nustatytas sąlygas tenkinančių šalių sąrašą.

Komisija stebi, ar šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos yra vis dar tenkinamos, ir atitinkamai nepagrįstai nedelsdama atnaujina sąrašą remdamasi leidimą suteikiančių institucijų arba, kai taikytina, muitinių ir Sąjungos įstaigų pagal 7 straipsnio 2 dalį pateikta informacija.

Komisija gali įgyvendinimo sprendimu panaikinti šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytą išankstinio leidimo reikalavimo netaikymą, jei leidimą suteikiančios institucijos arba, kai taikytina, muitinės nustato vieną ar daugiau atvejų, kai šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos šalies eksportuotojai apeina 3 straipsnyje nustatytus draudimus arba jeigu Komisija turi priežasčių manyti, kad eksportuojančių šalių institucijos nesiima tinkamų veiksmų apėjimo praktikai panaikinti.

5. Leidimą suteikiančios institucijos, muitinės ir kitos 6 ir 7 straipsniuose nurodytos stebėsenos procese dalyvaujančios institucijos gali prašyti pateikti išsamesnės informacijos, jei jos mano, kad išankstinio leidimo suteikimo procedūros metu gauta informacija yra nepakankama įvertinti, ar leidimas turėtų būti suteiktas. Jos taip pat gali remtis iš kitų šaltinių gauta informacija. Leidimą suteikiančios institucijos gali visų pirma reikalauti pateikti visą tam tikrų dujų tiekimo sutarties nuostatų tekstą arba visą dujų tiekimo sutarties tekstą, išskyrus informaciją apie kainą, ypač kai tam tikros sutarties nuostatos yra tarpusavyje susijusios arba kai atliekant vertinimą labai svarbu gerai žinoti, kaip suformuluotos sutarties nuostatos.

Jei pateikta informacija nėra įtikinama, muitinė neleidžia išleisti atitinkamų prekių į laisvą apyvartą.

Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su leidimą suteikiančiomis institucijomis ir, kai taikytina, muitinėmis, paskelbia gaires dėl pateiktinos išsamesnės informacijos, susijusios su išankstinio leidimo suteikimo procedūra, ir tinkamų dokumentų ir įrodymų rūšių.

6. Leidimą suteikiančios institucijos ir muitinės patikrina įrodymus, pateiktus gavybos šaliai nustatyti, ir, kai tinkama, paprašo pateikti papildomos informacijos, kuri gali apimti pradinės grandies pristatymo dokumentus, pavyzdžiui, viešai prieinamą SGD krovinių palydovinio sekimo informaciją arba iš Europos jūrų saugumo agentūros gautą sekimo informaciją, tačiau tuo neapsiriboja.

7. Gamtinės dujos , kurias ketinama importuoti į Sąjungą per sienas arba per jungtis ar sujungimo taškus tarp Sąjungos ir Rusijos Federacijos arba Baltarusijos, arba dujotiekiais, kurie jungia Rusijos Federaciją su Sąjunga ir eina per trečiąsias valstybes, tačiau kuriuose tarp Rusijos Federacijos ir Sąjungos nėra įleidimo taškų, laikomos tiesiogiai arba netiesiogiai eksportuojamomis iš Rusijos Federacijos.

8. Gamtinės dujos, kurias ketinama importuoti į Sąjungą per sujungimo tašką „Strandža 1“, laikomos tiesiogiai arba netiesiogiai eksportuojamomis iš Rusijos Federacijos, išskyrus atvejus, kai leidimą suteikiančioms institucijoms ne vėliau kaip likus 7 darbo dienoms iki įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją pateikiami nedviprasmiški įrodymai, kad gamtinių dujų gavybos šalis yra ne Rusijos Federacija.

9. Jei dėl pokyčių, susijusių su dujų infrastruktūra arba prekybos modeliais, susidaro situacija, kai kitais nei „Strandža 1“ sujungimo taškais Sąjunga susiejama su dujotiekio sistemomis, kuriomis transportuojami dideli kiekiai Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuotų dujų, 8 dalis *mutatis mutandis* taikoma tais sujungimo taškais importuotinomis gamtinėms dujoms. Komisija nustato atitinkamus sujungimo taškus Komisijos įgyvendinimo sprendimu.

10. Kai gamtinės dujos gabenamos per Sąjungą iš trečiosios valstybės į trečiąją valstybę taikant tranzito procedūrą pagal Sąjungos muitinės kodeksą, be kita ko, laikymo pagal muitinio sandėliavimo taisykles tikslais, leidimą suteikiančioms institucijoms ir, kai taikytina, muitinėms likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki planuojamo tranzito pranešama apie:

a) gamtinių dujų, kurios bus gabenamos taikant tranzito procedūrą, gavybos šalį, išskyrus atvejus, kai tokios informacijos neturima;

b) planuojamus arba faktinius kiekio paraiškų tvarkaraščius, nurodant tranzitu gabenamų dujų kiekį, gabenimo laiką ir įleidimo bei išleidimo taškus, kai taikytina, duomenis pateikiant vienos dienos tikslumu;

c) dujų tiekimo sutartyse numatytus kiekius ir pristatymo vietas ir

d) pardavėjo ar pirkėjo arba bet kurio tarpinio subjekto ir atitinkamų Sąjungos perdavimo sistemos operatorių sutartį, kai taikytina.

Leidimą suteikiančios institucijos patikrina duomenų nuoseklumą ir, kai taikytina, nedelsdamos pasidalija gauta informacija su muitinėmis.

11. Jei veiklos vykdytojai Sąjungos teritorijoje saugo Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuotas gamtines dujas laikinose saugyklose arba pagal Sąjungos muitinės kodekse numatytą tranzito ar muitinio sandėliavimo procedūrą, valstybės narės turi būti įdiegusios tinkamus stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kuriais užtikrinama, kad trečiųjų valstybių naudojimasis Sąjungos saugojimu nekeltų jokios rizikos nacionaliniam ar regioniniam tiekimo saugumui arba Reglamento (ES) 2017/1938 6a–6d straipsniuose numatytų laikymo pareigų vykdymui, ir pateikia Komisijai atitinkamą informaciją.

6 straipsnis

Veiksminga stebėsena ir ataskaitų teikimas

1. Muitinė ir, kai aktualu, kompetentingos institucijos ir reguliavimo institucijos, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), Europos prokuratūra ir Europos Sąjungos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER) užtikrina veiksmingą II skyriaus nuostatų stebėseną ir prireikus naudojasi visais savo vykdymo užtikrinimo įgaliojimais ir glaudžiai bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, kitų valstybių narių institucijomis, Sąjungos institucijomis ir Komisija.

2. Naudodamosi savo įgaliojimais, leidimą suteikiančios institucijos ir muitinės savo vykdymo užtikrinimo veikloje ypatingą dėmesį skiria sujungimo taškams, SGD įrenginiams arba tranzito vamzdynams, kurių atveju esama didelės apėjimo rizikos, pavyzdžiui, jei įvežamas importas iš trečiųjų valstybių, kurios taip pat prekiauja gamtinėmis dujomis, kurios yra Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos, arba kurios eksportuoja gamtines dujas iš gavybos įrenginių, nuosavybės teise iš dalies priklausančių Rusijos Federacijos bendrovėms. Naudodamosi institucijų bendradarbiavimo mechanizmu pagal 7 straipsnį, institucijos pritaiko savo vykdymo užtikrinimo prioritetus, jei tai yra būtina siekiant imtis veiksmų dėl galimos apėjimo praktikos, nustatytos įgyvendinant šį reglamentą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, stebi visus per trečiąsias valstybes importuojamų gamtinių dujų kiekius, kad įvertintų galimą 3 ir 4 straipsnių apėjimo riziką.

7 straipsnis

Bendradarbiavimas ir keitimasis informacija

1. Leidimą suteikianti institucija yra muitinė, išskyrus atvejus, kai valstybė narė tuo tikslu paskiria kitą instituciją. Jei valstybė narė paskiria kitą nei muitinė leidimą suteikiančią instituciją, ta valstybė narė apie tai praneša Komisijai.

2. Leidimus suteikiančios institucijos bendradarbiauja ir keičiasi gauta informacija apie gamtinių dujų importą su reguliavimo institucijomis, kompetentingomis institucijomis ir, kai taikytina, muitinėmis, taip pat OLAF, Europos prokuratūra, ACER ir Komisija, pagal savo atitinkamas užduotis, pareigas bei kompetenciją ir, kiek įmanoma, siekdamos užtikrinti veiksmingą vertinimą, ar laikomasi šio reglamento 3 ir 4 straipsnių. Visų pirma jos dalijasi informacija apie galimą apėjimo praktiką, nustatytą įgyvendinant šį reglamentą.

3. Leidimą suteikiančios institucijos ir, kai taikytina, muitinės pateikia Komisijai atitinkamą informaciją, kad ji galėtų stebėti, ar ir toliau laikomasi 4 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 5 dalyse aprašytų konkrečių sąlygų. Tai darydama, Komisija visų pirma stebi, ar tomis nuostatomis nesinaudojama siekiant apeiti reikalavimus.

4. Be informacijos, pateiktos pagal 3 dalį, leidimą suteikiančios institucijos ir, kai taikytina, muitinės kas mėnesį pateikia reguliavimo institucijoms, kompetentingoms institucijoms, ACER ir Komisijai naujausią informaciją apie pagrindinius elementus, susijusius su gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, importo raida, tokius kaip pagal ilgalaikes ar trumpalaikes tiekimo sutartis importuojami kiekiai, įleidimo taškai arba sutarčių partneriai. Ta informacija taip pat turi apimti pagrindinius pokyčius, susijusius su Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamomis gamtinėmis dujomis, kurios yra įvežamos į Sąjungą pagal tranzito procedūrą, kaip nurodyta 5 straipsnio 10 dalyje.

5. Skirtingų valstybių narių leidimą suteikiančios institucijos ir, kai taikytina, muitinės būtinu mastu keičiasi gauta informacija apie gamtinių dujų importą ir bendradarbiauja tarpusavyje, kad būtų veiksmingai užtikrinamas šio reglamento vykdymas ir išvengiama apėjimo. Jos naudojasi esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, sudarančiomis sąlygas jų valstybės narės nacionalinėms institucijoms ir kitų valstybių narių institucijoms veiksmingai keistis aktualia informacija, arba prireikus tokias priemones įdiegia.

6. Ne vėliau kaip 2026 m. liepos 1 d. ir 2027 m. liepos 1 d. ACER, remdamasi pagal šį reglamentą gautais duomenimis ir turima informacija, paskelbia ataskaitą, kurioje apžvelgiamos sutartys dėl gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, tiekimo ir įvertinamas įvairinimo poveikis energijos rinkoms. Kai aktualu, ataskaita taip pat turi apimti duomenis apie Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamas gamtines dujas, įvežamas į Sąjungą pagal tranzito procedūrą, kaip nurodyta 5 straipsnio 10 dalyje.

7. Komisija ir ACER, kai tinkama, su leidimą suteikiančiomis institucijomis ir, kai taikytina, muitinėmis dalijasi turima aktualia informacija apie sutartis dėl gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, importo, kad palengvintų šio reglamento vykdymo užtikrinimą.

8. Kai aktualu pareigos keistis informacija pagal šį straipsnį vykdymui, *mutatis mutandis* taikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 515/97 ([13]).

8 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės numato veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas už 3, 4 ir 5 straipsnių nesilaikymą.

2. Didžiausia bausmė juridiniams asmenims yra bent:

a) 3,5 % praėjusių finansinių metų įmonės bendros pasaulinės apyvartos;

b) 40 mln. EUR arba

c) 300 % numatomos sandorio apyvartos, kuri apskaičiuojama remiantis susijusiu gamtinių dujų kiekiu ir kitos paros sutarčių kainomis TTF rinkoje.

Fiziniams asmenims skiriama didžiausia bausmė turi būti bent 2,5 mln. EUR.

3. Jei valstybės narės teisės sistemoje nenumatytos kompetentingos institucijos, kurių kompetencija yra nepriklausomai skirti administracines baudas, šis straipsnis gali būti taikomas taip, kad baudos skyrimo procedūrą inicijuotų kompetentinga institucija, o baudą skirtų kompetentingas nacionalinis teismas, kartu užtikrinant, kad tos teisių gynimo priemonės būtų veiksmingos ir turėtų priežiūros institucijų skiriamoms administracinėms baudoms lygiavertį poveikį. Bet kuriuo atveju skiriamos baudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

4. Valstybės narės ne vėliau kaip 2028 m. vasario 4 d. praneša Komisijai apie galiojančias nacionalines nuostatas, kuriomis užtikrinamas šio straipsnio įgyvendinimas, ir taip pat nedelsdamos praneša Komisijai apie visus vėlesnius tų nuostatų pakeitimus.

IV SKYRIUS

NACIONALINIAI ĮVAIRINIMO PLANAI

9 straipsnis

Nacionaliniai gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planai

1. Kiekviena valstybė narė parengia planą, kuriame aprašomos priemonės, įgyvendinimo etapai ir potencialios kliūtys įvairinti dujų tiekimą (toliau – nacionalinis gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planas), kad suėjus pagal 3 ir 4 straipsnius terminui būtų nutrauktas visas gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, importas.

2. Nacionaliniuose gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planuose pateikiami visi šie elementai:

a) turima informacija apie pagal esamas tiekimo sutartis importuojamą gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, kiekį;

([13]) 1997 m. kovo 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 515/97 dėl valstybių narių administracinių institucijų tarpusavio pagalbos ir dėl pastarųjų bei Komisijos bendradarbiavimo, siekiant užtikrinti teisingą muitinės ir žemės ūkio teisės aktų taikymą (OL L 82, 1997 3 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/515/oj).

b) aiškus taikomų paramos priemonių ir nacionaliniu lygmeniu planuojamų paramos priemonių, kuriomis siekiama pakeisti gamtines dujas, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, aprašymas, kuriame taip pat nurodomi kiekiai, kurių tikimasi laipsniškai atsisakyti, įgyvendinimo etapai bei tvarkaraštis ir numatomos alternatyvaus tiekimo ir alternatyvių tiekimo maršrutų galimybės, jei tokių yra. Tokios priemonės gali apimti platformos „Aggregate EU“, įsteigtos pagal Reglamento (ES) 2024/1789 42 straipsnį, naudojimą, energetikos įmonių pastangų įvairinti tiekimą rėmimo priemones, bendradarbiavimą regioninėse grupėse, pavyzdžiui, Vidurio ir Pietryčių Europos energijos tinklų sujungiamumo iniciatyvos aukšto lygio grupėje, nustatymą, kokios gali būti gamtinių dujų importo alternatyvos taikant elektrifikaciją, energijos pakankamumo priemones, energijos vartojimo efektyvumo priemones, biodujų, biometano ir švariojo vandenilio gamybos didinimą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendimų diegimą, savanoriškas poreikio mažinimo priemones arba kitų valstybių narių turimas galimybes palengvinti tiekimo įvairinimą;

c) nustatytos visos galimos techninės, sutartinės ar reguliavimo kliūtys, trukdančios pakeisti gamtines dujas, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, ir tų kliūčių įveikimo galimybės.

3. Ne vėliau kaip 2026 m. kovo 1 d. valstybės narės pateikia Komisijai savo nacionalinius gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planus naudodamos I priede pateiktą šabloną.

4. Komisija, kai tinkama, palengvina nacionalinių gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planų rengimą ir įgyvendinimą, be kita ko, dalydamasi geriausios praktikos pavyzdžiais ir teikdama techninę pagalbą. Pagal šio reglamento 4 straipsnį esamoms tiekimo sutartims taikomu pereinamuoju etapu Komisija koordinuoja veiksmus su valstybėmis narėmis joms dedant įvairinimo pastangas, kad būtų nustatyti alternatyvūs tiekimo šaltiniai. Nauji tiekimo šaltiniai taip pat galėtų kompensuoti prarastas pajamas naudojant esamą infrastruktūrą, kuri anksčiau buvo naudojama gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, tranzitui. Valstybės narės apie pažangą rengiant, priimant ir įgyvendinant savo nacionalinius gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planus reguliariai informuoja Dujų koordinavimo grupę. Remdamasi nacionaliniais gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planais Komisija vertina, kaip įgyvendinamas laipsniškas gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, atsisakymas, ir pateikia savo vertinimus Dujų koordinavimo grupei, kaip numatyta Reglamento (ES) 2017/1938 17 straipsnyje.

10 straipsnis

Nacionaliniai naftos (žalios naftos ir naftos produktų) tiekimo įvairinimo planai

1. Valstybė narė, gaunanti importuojamą Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamą naftą, siekdama iki 2027 m. pabaigos nutraukti visą Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos naftos importą, parengia planą, kuriame aprašo naftos tiekimo įvairinimo priemones, etapus ir galimas kliūtis (toliau – nacionalinis naftos tiekimo įvairinimo planas).

2. Nacionaliniuose naftos tiekimo įvairinimo planuose pateikiama visi šie elementai:

a) turima informacija apie Rusijos Federacijos kilmės arba tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos naftos pagal galiojančias tiekimo sutartis importuojamos naftos kiekį;

b) nacionaliniu lygmeniu planuojamos priemonės, kuriomis siekiama pakeisti Rusijos Federacijos kilmės arba tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamą naftą, nurodant kiekius, kurių tikimasi laipsniškai atsisakyti, įgyvendinimo etapai bei tvarkaraštis ir alternatyvaus tiekimo, alternatyvių tiekimo maršrutų ir alternatyvių energijos šaltinių galimybės, taip pat kitų valstybių narių galimybės palengvinti tiekimo įvairinimą;

c) nacionaliniu lygmeniu taikomos ir planuojamos priemonės, kuriomis siekiama, kiek įmanoma, užtikrinti su Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojama nafta susijusį skaidrumą ir atsekamumą, įskaitant galimo perženklinto importo tikrinimo priemones;

d) galimi nacionalinio lygmens draudimai importuoti Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamą naftą;

e) galimos techninės, dėl sutarties kylančios ar reguliavimo kliūtys, trukdančios pakeisti Rusijos Federacijos kilmės arba tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamą naftą, ir tų kliūčių įveikimo galimybės.

3. Ne vėliau kaip 2026 m. kovo 1 d. valstybės narės savo nacionalinius naftos tiekimo įvairinimo planus pateikia Komisijai naudodamos II priede pateiktą šabloną. Komisija ne vėliau kaip per mėnesį nuo planų pateikimo paskelbia nekonfidencialią iš valstybių narių gautų planų redakciją.

4. Komisija, kai tinkama, palengvina nacionalinių naftos tiekimo įvairinimo planų rengimą ir įgyvendinimą, be kita ko, dalydamasi geriausios praktikos pavyzdžiais ir teikdama techninę pagalbą. Komisija padeda valstybėms narėms bendradarbiauti įgyvendinant jų nacionalinius naftos tiekimo įvairinimo planus. Komisija įvertina galimo spartesnio naftos importo nutraukimo poveikį valstybėms narėms, kurias labiausiai paveikė visiškas laipsniškas Rusijos naftos tiekimo nutraukimas. Ji aktyviai bendradarbiauja su tiesiogiai paveiktomis ir kitomis atitinkamomis valstybėmis narėmis ieškant sprendimų, kaip kuo labiau sumažinti galimą riziką, nustatytą atliekant vertinimą. Valstybės narės reguliariai informuoja Tarybos direktyvos 2009/119/EB ([14]) 17 straipsniu įsteigtą Naftos koordinavimo grupę apie savo nacionalinių naftos tiekimo įvairinimo planų rengimo, priėmimo ir įgyvendinimo pažangą.

5. Jei nacionaliniame naftos tiekimo įvairinimo plane nurodoma rizika, kad iki 2027 m. pabaigos galėtų būti nepasiektas laipsniško naftos, kurios kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kuri yra tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojama iš Rusijos Federacijos, atsisakymo tikslas, Komisija, įvertinusi atitinkamą nacionalinį įvairinimo planą, per 3 mėnesius nuo jo pateikimo pateikia atitinkamai valstybei narei rekomendaciją, kaip laiku pasiekti tą tikslą, ir tą rekomendaciją paskelbia. Gavusi Komisijos rekomendaciją, atitinkama valstybė narė, atsižvelgdama į tą rekomendaciją, per tris mėnesius atnaujina savo nacionalinį naftos tiekimo įvairinimo planą.

V SKYRIUS

DUJŲ TIEKIMO SAUGUMO STEBĖSENA

11 straipsnis

Reglamento (ES) 2017/1938 daliniai pakeitimai

Reglamentas (ES) 2017/1938 iš dalies keičiamas taip:

1) 2 straipsnis papildomas šiais punktais:

„33) nuostata „imk arba mokėk“ – sutarties nuostata, pagal kurią pirkėjas privalo priimti per tam tikrą laikotarpį pristatytą nurodytą minimalų dujų kiekį arba už jį sumokėti, neatsižvelgiant į tai, ar dujos buvo faktiškai gautos;

34) nuostata „pristatyk arba mokėk“ – sutarties nuostata, pagal kurią pardavėjas privalo dujų nepristatymo atveju sumokėti sutartinę baudą.“;

2) 14 straipsnio 6 dalis iš dalies keičiama taip:

a) pirma pastraipa papildoma šiuo punktu:

„c) Komisijai ir atitinkamoms kompetentingoms institucijoms pateikia šią informaciją, susijusią su dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, tiekimo sutartimis:

i) Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2026/261 (*) 5 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją;

ii) informaciją apie kiekius, kurie turi būti patiekti ir priimti, įskaitant pagal nuostatas „imk arba mokėk“ arba „pristatyk arba mokėk“ galimą lankstumą;

iii) pristatymo tvarkaraščius (SGD) arba kiekio paraiškas (dujotiekiais tiekiamų dujų);

iv) informaciją apie galimą sutartyse numatytą lankstumą, susijusį su metiniais sutartiniais kiekiais, įskaitant papildomus kiekius;

([14]) 2009 m. rugsėjo 14 d. Tarybos direktyva 2009/119/EB, kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas, (OL L 265, 2009 10 9, p. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/119/oj).

v) informaciją apie dujų pristatymo sustabdymo arba nutraukimo sąlygas, įskaitant nuostatas dėl *force majeure*;

vi) informaciją apie tai, kuri teisė reglamentuoja sutartį ir kuris arbitražo mechanizmas pasirinktas;

vii) kitų komercinių susitarimų, kurie yra aktualūs dujų tiekimo sutarties vykdymui, pagrindinius elementus, išskyrus informaciją apie kainą.

(*) 2026 m. sausio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2026/261 dėl laipsniško gamtinių dujų importo iš Rusijos nutraukimo ir pasirengimo laipsniškam Rusijos naftos importo nutraukimui bei galimos energetinės priklausomybės stebėsenos gerinimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1938 (OL L, 2026/261, 2026 2 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2026/261/oj).“;

b) papildoma šia pastraipa:

„Ne vėliau kaip 2026 m. kovo 4 d. apie kiekvieną sutartį disagreguota forma pateikiama pirmos pastraipos c punkte nurodyta informacija, taip pat pateikiamos visos susijusios teksto dalys, išskyrus informaciją apie kainą, visų pirma tais atvejais, kai atliekant dujų tiekimo saugumo vertinimą labai svarbu gerai žinoti, kaip suformuluotos sutarties nuostatos, arba kai tam tikros sutarties nuostatos yra tarpusavyje susijusios.

SGD terminalo paslaugų teikėjai Komisijai pateikia informaciją apie klientų iš Rusijos Federacijos arba Rusijos Federacijos įmonių kontroliuojamų klientų užsakytas paslaugas, įskaitant informaciją apie paslaugas, teikiamas pagal sutartis, susijusius kiekius ir sutarčių trukmę.“;

3) 17 straipsnio antra pastraipa pakeičiama taip:

„Komisija nuolat stebi riziką, kylančią Sąjungos energetikos sistemai dėl dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos iš Rusijos Federacijos, tiekimo , taip pat per trečiąsias valstybes, visų pirma remdamasi Komisijai ir kompetentingoms institucijoms pagal 14 straipsnio 6 dalies c punktą pateikta informacija.

Komisija įvertina, kaip pagal Reglamentą (ES) 2026/261 nacionaliniu, regioniniu ir Sąjungos lygmenimis įgyvendinamas laipsniškas dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos iš Rusijos Federacijos, atsisakymo tikslas, remdamasi to reglamento 9 straipsnyje nurodytais nacionaliniais dujų tiekimo įvairinimo planais, ir pateikia savo vertinimą Dujų koordinavimo grupei.

Remdamasi trečioje pastraipoje nurodytu vertinimu, Komisija paskelbia metinę ataskaitą, kurioje išsamiai apžvelgiama valstybių narių pažanga įgyvendinant savo nacionalinius dujų tiekimo įvairinimo planus.

Kai aktualu, Komisija per tris mėnesius nuo nacionalinio dujų tiekimo įvairinimo plano pateikimo gali pateikti rekomendaciją, kurioje nurodomi galimi veiksmai ir priemonės, skirti saugiam dujų tiekimo įvairinimui ir savalaikiam laipsniškam dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios yra tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos iš Rusijos Federacijos, atsisakymui užtikrinti.

Atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją, atitinkama valstybė narė per tris mėnesius po tos rekomendacijos pateikimo atnaujina savo nacionalinį dujų tiekimo įvairinimo planą.“.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12 straipsnis

Profesinė paslaptis

1. Bet kokiai konfidencialiai informacijai, kuri yra gauta, kuria keičiamasi ar kuri yra perduodama pagal šį reglamentą, taikomi šiame straipsnyje nustatytos profesinės paslapties reikalavimai.

2. Pareiga saugoti profesinę paslaptį taikoma visiems asmenims, kurie dirba ar dirbo institucijose, dalyvaujančiose įgyvendinant šį reglamentą, ir visiems fiziniams ar juridiniams asmenims, kuriems atitinkamos institucijos perdavė savo įgaliojimus, įskaitant tų institucijų samdomus auditorius ir ekspertus.

3. Profesine paslaptimi laikoma informacija neatskleidžiama, išskyrus Sąjungos arba nacionalinės teisės aktų nuostatose nurodytais pagrindais.

4. Visa su verslo sąlygomis ar veiklos sąlygomis arba kitais ekonominiais ar asmeniniais reikalais susijusi informacija, kuria pagal šį reglamentą tarpusavyje keičiasi atitinkamos institucijos arba valstybės narės, laikoma konfidencialia ir jai taikomi profesinės paslapties reikalavimai, išskyrus atvejus, kai perduodama tokią informaciją atitinkama institucija pareiškia, kad ši informacija gali būti atskleidžiama, jei ją atskleisti reikalaujama Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatose numatytais pagrindais arba kai toks atskleidimas būtinas teismo procesui.

13 straipsnis

Stebėsena

1. Komisija nuolat stebi Sąjungos energijos rinkos pokyčius, visų pirma susijusius su galima priklausomybe nuo dujų tiekimo ar kita energijos tiekimo saugumo rizika, kylančia dėl energijos importo iš Rusijos Federacijos. Ne vėliau kaip 2028 m. vasario 4 d. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą.

Toje ataskaitoje pateikiamas 5 straipsnyje numatytos išankstinio leidimo procedūros veiksmingumo vertinimas. Joje taip pat pateikiama informacija apie galimus tiekimo saugumo klausimus, susijusius su gamtinėmis dujomis, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamos iš Rusijos Federacijos į Sąjungos saugyklas. Be to, ataskaitoje pateikiamas atitinkamų institucijų keitimosi informacija ir bendradarbiavimo pagal 6 straipsnį ir 7 straipsnio 2 ir 5 dalis veiksmingumo vertinimas ir, kai tinkama, pateikiamos rekomendacijos dėl tokio keitimosi informacija ir bendradarbiavimo tobulinimo.

2. Įvykus staigiems ir reikšmingiems pokyčiams, kurie kelia didelę grėsmę vienos ar daugiau valstybių narių energijos tiekimo saugumui, ir paskelbus ekstremaliąją situaciją pagal Reglamento (ES) 2017/1938 11 arba 12 straipsnį, Komisija sprendimu gali visiškai arba iš dalies laikinai sustabdyti II skyriaus taikymą vienoje ar daugiau valstybių narių. Tokiu atveju Komisija taip pat gali laikinai sustabdyti šio reglamento 5 straipsnio 2 dalyje nustatyto išankstinio leidimo reikalavimo taikymą. Komisijos sprendime nustatomos tam tikros sąlygos, kuriomis visų pirma siekiama užtikrinti, kad bet kokiu sustabdymu būtų siekiama tik pašalinti grėsmę. Sustabdoma tik tokiam laikotarpiui, kuris yra tikrai būtinas, kol Sąjungos paklausai patenkinti bus užtikrintas pakankamas tiekimas iš kitų šalių nei Rusijos Federacija. Jis suteikiamas ne ilgiau kaip 4 savaitėms ir pratęsiamas tik tuo atveju, jei vis dar egzistuoja Reglamento (ES) 2017/1938 11 straipsnyje nurodytos ekstremaliosios situacijos sąlygos. Kai taikomas laikinas sustabdymas pagal šią dalį, leidžiama sudaryti tik trumpalaikes tiekimo sutartis. Komisija informuoja valstybes nares ir Dujų koordinavimo grupę apie bet kokį sustabdymą ir pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje pagrindžiamas sustabdymas ir bet koks pratęsimas. Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui, jei jos to paprašoma.

14 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3 straipsnis taikomas nuo 2026 m. kovo 18 d., išskyrus atvejus, kai 4 straipsnyje nurodyta kitaip.

5 straipsnis taikomas nuo 2026 m. vasario 18 d.

Šis reglamentas nedaro poveikio Reglamente (ES) Nr. 833/2014 nustatyto su SGD susijusio draudimo taikymui, kuris taikomas ir jo turi būti laikomasi neatsižvelgiant į šio reglamento nuostatas.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2026 m. sausio 26 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkė*
R. METSOLA	M. RAOUNA

I PRIEDAS

Nacionalinių gamtinių dujų tiekimo įvairinimo planų šablonas

Šis šablonas skirtas nacionalinėms institucijoms, rengiančioms 9 straipsnyje numatytą nacionalinį įvairinimo planą. Plane turi būti pateikiama:

Bendroji informacija

Už plano rengimą atsakingos institucijos pavadinimas	
Dujų sistemos aprašymas. Jame turėtų būti apibūdintas: i) dujų poreikis; ii) tiekimo derinys, atsižvelgiant į priklausomybę nuo tiekimo iš Rusijos.	

Pagrindinė informacija apie gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, importą į valstybę narę

Nuoroda į atskiras sutartis, apie kurias importuotojai pranešė kompetentingoms institucijoms ir Komisijai	
Kai taikytina, SGD terminalo paslaugos, užsakytos Rusijos Federacijos bendrovių ar susijusių įmonių	
Bendri į valstybę narę pristatytini gamtinių dujų, kurių kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kurios tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojamos, sutartiniai kiekiai Sutartyse numatytas lankstumas ir pristatymo vieta (sujungimo taškas, importo vieta, SGD terminalas ir t. t.)	

Priemonių Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamoms gamtinėms dujoms pakeisti aprašymas

Aprašyme turi būti pateikiami šie elementai:

Įvairinimo galimybės: i) alternatyvus tiekimas; ii) alternatyvūs tiekimo maršrutai; iii) poreikio telkimas.	
Priemonės ir jos tikslų aprašymas, įskaitant kiekius, kurių numatoma laipsniškai atsisakyti, ir, jei priemonė yra daugiapakopė, tarpinius etapus	
Įgyvendinimo tvarkaraštis	
Priemonių poveikis energetikos sistemai, įskaitant poveikį srautų modeliams, infrastruktūros pajėgumams, tarifams ir t. t.	
Poveikis kaimyninėms valstybėms narėms	

Techninės, dėl sutarties kylančios arba reguliavimo kliūtys, trukdančios pakeisti Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamas gamtines dujas

Techninės, dėl sutarties kylančios arba reguliavimo kliūtys	
Kliūčių įveikimo galimybės ir tvarkaraštis	
Kategorija	Laipsniškai atsisakomų kiekių pakeitimas ([1])
Būtina informacija	Nacionaliniu lygmeniu nustatytų ir planuojamų priemonių, kurių imantis būtų pakeisti likę Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamų gamtinių dujų kiekiai, aprašymas i) kiekiai, kurių tikimasi laipsniškai atsisakyti taikant kiekvieną priemonę, ii) įgyvendinimo tvarkaraštis (pradžia–pabaiga), iii) alternatyvaus tiekimo ir alternatyvių tiekimo maršrutų galimybės
Dujotiekiais tiekiamos dujos	
SGD	

([1]) Tokios priemonės gali apimti platformos „Aggregate EU“ naudojimą pagal Reglamento (ES) 2024/1789 42 straipsnį, energetikos įmonių pastangų įvairinti tiekimą rėmimo priemones, bendradarbiavimą regioninėse grupėse, pavyzdžiui, Vidurio ir Pietryčių Europos energijos tinklų sujungiamumo iniciatyvos (CESEC) aukšto lygio grupėje, nustatymą, kokios gali būti gamtinių dujų importo alternatyvos taikant elektrifikaciją, energijos vartojimo efektyvumo priemones, biodujų, biometano ir švariojo vandenilio gamybos didinimą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendimų diegimą arba savanoriškas poreikio mažinimo priemones.

II PRIEDAS

Nacionalinių naftos tiekimo įvairinimo planų šablonas

Šis šablonas skirtas nacionalinėms institucijoms, rengiančioms 10 straipsnyje nustatytą išsamų nacionalinį įvairinimo planą. Jame turi būti pateikiama:

Bendroji informacija

Už plano rengimą atsakingos institucijos pavadinimas	
Naftos sistemos aprašymas. Jame turėtų būti apibūdintas: i) naftos poreikis; ii) tiekimo derinys, atsižvelgiant į priklausomybę nuo tiekimo iš Rusijos.	

Pagrindinė informacija apie naftos (žalios naftos ir naftos produktų), kurios kilmės šalis yra Rusijos Federacija arba kuri tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojama, importą į valstybę narę

Bendri į valstybę narę pristatytini naftos, kurios kilmės šalis yra Rusija arba kuri tiesiogiai ar netiesiogiai iš jos eksportuojama, sutartiniai kiekiai Sutartinių įsipareigojimų galiojimo pabaigos data	
Informacija apie įvairių suinteresuotųjų subjektų (pardavėjo, importuotojo ir pirkėjo) tapatybę	

Priemonių Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamai naftai pakeisti aprašymas

Aprašyme turi būti pateikiami šie elementai:

Įvairinimo galimybės: i) alternatyvus tiekimas; ii) alternatyvūs tiekimo maršrutai.	
Priemonės ir jos tikslų aprašymas, įskaitant kiekius, kurių numatoma laipsniškai atsisakyti, ir, jei priemonė yra daugiapakopė, tarpinius etapus Nacionaliniu lygmeniu taikomos ir planuojamos priemonės, kuriomis siekiama, kiek įmanoma, užtikrinti su Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojama nafta susijusį skaidrumą ir atsekamumą, įskaitant galimo perženklinto importo tikrinimo priemones	
Įgyvendinimo tvarkaraštis	
Priemonių poveikis energetikos sistemai, įskaitant poveikį srautų modeliams, infrastruktūros pajėgumams, tarifams ir t. t.	
Poveikis kaimyninėms valstybėms narėms	

Techninės, dėl sutarties kylančios arba reguliavimo kliūtys, trukdančios pakeisti Rusijos Federacijos kilmės arba iš jos tiesiogiai ar netiesiogiai eksportuojamą naftą

Techninės , dėl sutarties kylančios arba reguliavimo kliūtys	
Kliūties įveikimo galimybės ir tvarkaraštis	